

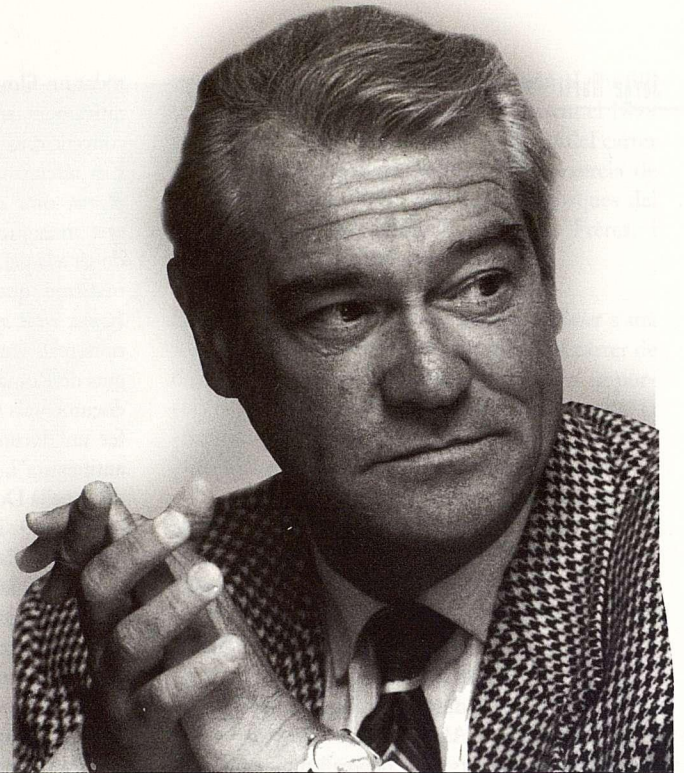

Recordant Andreu Ferret

HOMENATGE A ANDREU FERRET

Aquest mes passat de novembre, els components de la revista "Temps moderns" varen dedicar un homenatge a l'escriptor i periodista Andreu Ferret. Vàrem projectar quatre pel·lícules que, en un moment donat de la seva vida, va qualificar com a les més significatives de la seva vida. Com era d'esperar, ja que les pel·lícules triades eren de molta qualitat, el públic hi va assistir massivament; per tant, volem agrair aquesta bona acollida.

Cada sessió va ser precedida per una xerrada de diferents persones que varen tenir relació d'amistat amb Ferret; per això, ja que considerem que aquestes presentacions havien estat a l'alçada de l'homenatjat, hem cregut interessant reproduir-les en aquestes pàgines.

Andrés Ferret, entre Mankiewicz i Addison De Witt

Matias Vallés

Ningú hauria de parlar mai en nom d'una altra persona, i molt manco si és morta. L'home, original per tants de conceptes, és l'únic animal que es pot passar quaranta anys amb una parella sense arribar a conèixer-la, i que després es posa la túnica de biògraf i s'atreveix a escodrinyar els replecs més íntims de la vida sexual d'algú a qui ni tan sols varen presentar. Com a humans, tornarem a reincidir en aquesta extorsió, i presumirem de dir que entenem per què Andrés Ferret va seleccionar *Eva al desnudo* - *l'All About Eve* que ens disposam a presenciar- entre les seves cinc pel·lícules fonamentals. És difícil identificar el periodista amb Fellini, Chaplin o la fauna d'*El verdugo*, ni tan sols amb el Kirk Douglas de *Senderos de gloria*, una altra de les seleccionades. Tot i això, quan la veu en *off* que recorre la pel·lícula d'avui comenci a narrar, sobre les imatges d'un sopar de gala, *Potser no conegui els premis Sarah*

Siddons ..., el George Sanders que interpreta el crític teatral novaiorquès Addison De Witt es convertirà en un *after ego* de Ferret. Ajustat, gairebé descarnat. De fet, no estic segur que Andrés Ferret desitjés que es contemplés aquesta pel·lícula furgant en semblances existencials. I perdó per esclafar el final col·locat al començament en aquesta obra mestra, amb la conclusió el mes de juny d'una temporada teatral que es va iniciar l'octubre.

De la mateixa manera com De Witt - joc de paraules amb l'anglès gràcia, ironia- és capaç de controlar la realitat sense protagonitzar-la directament, deixant als actors - *a aquells ésser sense cap retirada amb la realitat*- que es creuen herois de la ficció quotidiana, Ferret va governar, en el sentit de guiar el timó, la consciència de la societat mallorquina durant més de dues dècades. Al seu voltant, com passa en aquesta sàtira dramàtica

sobre Broadway, pul·lulava la gent que perseguia el triomf i l'ambició de totes totes, sense contemplacions amb els escrúpols o els sentiments, apunyalant per l'esquena a qui fes falta. En aquest punt no hi pot haver major contradicció. Assaciades les seves inquietuds intel·lectuals, Ferret no va alimentar frustracions. Potser és l'única persona que, a les dècades salvatges dels 70 i 80, no va moure mai ni un dit per grimpar. Com a mestre en Maquiavel, va conèixer aquests procediments, però no els va executar mai. Quan es parla arreu del *downshifting* que canvia remuneració econòmica per temps lliure, la seva actitud està de moda. Vull advertir que aquesta opció anava més enllà de l'honoradesa. Era consubstancial amb el seu caràcter. La seva personalitat quedarà explicitada en aquesta sàtira sobre la zona de Manhattan que Woody Allen va convertir un quart de segle després en l'hàbitat natural de les seves pel·lícules.

“Mankiewicz mor el 93, tres anys abans que no Ferret. Tots dos queden englobats per l'adjectiu crepuscular. Formen part de la darrera generació que ha confiat en el poder de la paraula.”

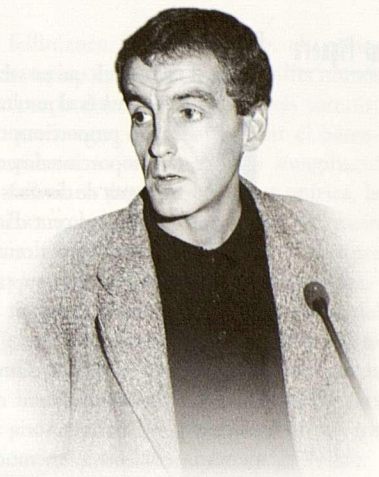
El duel entre la diva Margo Channing i Eve Harrington condueix a la moralina de no fiar-se de ningú i expressa la màxima empresarial de l'era informàtica: només triomfen els paranoics. Bette Davis ho era, i executa aquell menyspreu als fans que exterioritza a la primera escena de la pel·lícula, *els caçadors d'autògrafs no són persones, són petites bèsties que actuen com a ramats, com els coiots*. Quan se'n temí, però, serà massa tard, i aleshores pronunciarà la frase més memorable del llargmetratge: *Fermau-vos els cinturons, serà un vespre turbulent*. És superflu afegir que aquest enfrontament resulta totalment impensable dins la pobresa escènica de Balears, on hauriem de pensar en un fan de Xesc Forteza que li lleva el lloc d'honor al mestre d'actors i humorista, el nostre Molière. Crec que és massa depriment, ni tan sols per imaginar-ho. Tampoc seria possible aquesta situació a Espanya, on el paper de Bette Davis se l'adjudicaria Lina Morgan, i l'emergent hauria de ser potser la Pantoja o un ectoplasma semblant. *Eva al desnudo* demostra que l'ascens al cim sempre és irregular i trampós. Sabem prou bé que ningú s'ha fet multimilionari de cop i resposta, o als tres anys, sense delinquir. De la mateixa manera, el camí que condueix a la fama i a la categoria d'estrella defolia l'entorn amb la fúria del napalm. Per ocupar un càrrec s'ha de destruir a qui abans l'exercia, a qualsevol preu. Temeu les mosques mortes! Margo Channing acaba per donar la raó a Ferret, en parlar de *les coses que abandones per ascendir per l'escala. Ten'oblides, que les necessitaràs, quan tornis a ser una dona*. Ferret es va estimar més no deixar de ser un home, el qual es va exercitar perennement a la recerca de la seva Eva.

Marilyn Monroe, graduada, com recorda George Sanders, a l'Escola d'Art Dramàtic de Copacabana, s'interpreta a ella mateixa, com no deixarà de fer mai durant tota la seva carrera. Per respecte a un Andrés Ferret que la va idolatrar, no aprofundirem en aquest apunt descriptiu. A més, l'eix segueix sent Addison De Witt. L'actor que el va interpretar va prometre que se suïcidaria en complir els 60, i així ho va fer. Es va llevar la vida a la Costa

Brava, i va deixar una de les notes més dures que mai es varen escriure sobre el pantà tediós en què quedaven els seus semblants. Som, probablement, davant d'un dels pocs suïcidis de l'edat moderna provocats per l'avorriment i no l'angoixa. Aquí es treca la semblança amb Ferret, que no es va esbucar en la inhumanitat. Potser per això hauria de perllongar el vincle amb aquest actor elegant i desdenyós cap a l'home que manjava els fils rere la càmera, Joseph Leo Mankiewicz, el germà del guionista de *Ciudadano Kane*, el *screenwriter* i director que va voler convertir-se en el Shakespeare de Hollywood, expressament en el seu Juli Cèsar. No sempre es va mantenir en aquella altura, però, si he de dir veritat, ni el mateix Shakespeare va aconseguir ser sempre shakepearia.

Totes aquestes persones de què parlem comparteixen un tret comú: avui no signifiquen res. Mankiewicz mor el 93, tres anys abans que no Ferret. Tots dos queden englobats per l'adjectiu crepuscular. Formen part de la darrera generació que ha confiat en el poder de la paraula. El diàleg ha desaparegut completament de la realitat que ens envolta, com es comprova en pantalla. Aquí tenim les meravelles dels germans Epstein a *Casablanca*, tan precises que no es perceben quan estam a punt de desqualificar aquesta pel·lícula com a trivial, o l'esforç conjunt de Billy Wilder i Raymond Chandler per reconstruir Cain a *Perdició* o la deconstrucció de Faulkner sobre Chandler a *El sueño eterno*. Mankiewicz es va retirar als 62 anys, després de rodar *La huella* i desanimat per la convicció que el cine havia entrat en el carrusel dels efectes especials. En realitat, s'iniciava l'era de la guturalitat.

M'avançaré a la crítica evident. Algú pensarà que, ja que es tracta d'un cicle d'homenatge a Andrés Ferret, existia l'obligació de trobar una connexió entre homenatjat i pel·lícula, tot i que fos pels pèls, i que hagués trobat una connexió amb el mestre de periodistes fins i tot en *Forrest Gump* i *Pocahontas*. Assumesc aquesta suspicàcia, i la contrarest amb una breu definició d'Andrés Ferret, la validesa del qual pocs discutirien i l'autoria de la qual no

em correspon, per la qual cosa la podem considerar neutral:

“Començava per ser inflexible amb ell mateix, i això proporcionava credibilitat a la seva inflexibilitat amb els altres. Conten que tanta rectitud el convertia en persona de tracte difícil, un d'aquells perfeccionistes intransigents apassionats i irascibles, que no suporten la presència del que està mal fet i emmalalteixen davant d'un indici d'incompetència o autoindulgència a l'entorn. El pitjor pels qui s'hi enfrontaven, i varen ser molts els odís que va encendre durant la seva intensa carrera, és que topaven no contra una persona arbitrària o maniàtica, sinó contra un mur de coherència, un home mogut per conviccions tan clarividents i enèrgiques que, les poques vegades que sortia del seu refugi en el laconisme i parlava en veu alta, les seves afirmacions sonaven a fets, i ho eren: paraules llançables com pedres.”

En descriure un Andrés Ferret poc pacient amb la mediocritat que l'envoltava, l'autor d'aquestes línies la va encertar plenament. Només hi ha un petit problema. El paràgraf anterior no està dedicat a Andrés Ferret. És un perfil de Joseph Leo Mankiewicz, guanyador de l'Oscar per partida doble gràcies a *Eva al desnudo*. L'autor és el crític cinematogràfic Angel Fernández Santos. En voler retratar el director, sense saber-ho, ens acostava Ferret. En fer-ho així, m'ha alliberat de l'obligació de disculpar-me. □